

Recenzja
dorobku artystycznego, dydaktycznego i organizacyjnego
oraz dzieła artystycznego w postępowaniu o nadanie
dr Andrzejowi Karałowowi
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie sztuki muzyczne

Zleceniodawca recenzji
Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina,
pismo z dnia 8 maja 2024 roku.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan **dr Andrzej Karałow** odebrał gruntowne i wszechstronne wykształcenie. Jest absolwentem Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie na dwóch kierunkach: *Instrumentalistyka* w klasie fortepianu prof. Bronisławy Kawalli – studia I st. (2010-2013), studia II st. (2013-2015, ukończone z wyróżnieniem) oraz *Kompozycja i teoria muzyki* w klasie kompozycji prof. Stanisława Moryty – studia I st. (2012-2014, ukończone z wyróżnieniem), studia II st. (2014-2016, ukończone z wyróżnieniem). W latach 2015-2016 Andrzej Karałow doskonalił swoje umiejętności odbywając staż artystyczny w klasie fortepianu prof. Bronisławy Kawalli. Kolejnym krokiem w edukacji Habilitanta były studia doktoranckie w specjalności *kompozycja* na macierzystej uczelni (2016-2019) zakończone uzyskaniem tytułu doktora sztuk muzycznych (praca doktorska nt. „*De invitatione mortis*” jako *metaopera. Zagadnienia integracji gatunku opery ze sztuką otwartej improwizacji*). Dodatkowo Habilitant ukończył na tej samej uczelni z wynikiem celującym Podyplomowe Studia „Manager Muzyki” (2020-2021). Przebieg pracy zawodowej Andrzeja Karałowa w jednostkach naukowo-artystycznych ogniskuje się wokół macierzystej uczelni. W latach 2016-2020 zatrudniony był on na stanowisku asystenta, a od 2020 roku – na stanowisku adiunkta. Na tejże uczelni powierzane są mu też różnorakie funkcje: Sekretarz Katedry Kompozycji (od 2016), Kierownik Pracowni Instrumentacji i Instrumentoznawstwa (od 2017), Kierownik Podyplomowych Studiów „Twórca Muzyki” (od 2021).

Dokumentacja

Przedstawiona do postępowania habilitacyjnego dokumentacja obejmuje m. in. autoreferat, wykaz osiągnięć naukowo-artystycznych przed uzyskaniem stopnia doktora oraz po jego uzyskaniu, kopie plakatów, programów, recenzji, artykułów etc. dokumentujących dokonania twórcze i artystyczne, a także informacje o nadanych odznaczeniach czy nagrodach i wyróżnieniach uzyskanych za swą działalność artystyczną. Do dokumentacji dołączono partytury i nagrania utworów wskazanych do oceny jako szczególne osiągnięcie artystyczne, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt.2 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021r. poz. 478 z późn. zm.).

Ocena osiągnięć artystycznych, naukowych i dydaktycznych

Zapoznając się z otrzymaną dokumentacją zakresów działalności, którą rozwija dr Andrzej Karałow dostrzec można, jak duże znaczenie ma działalność Habilitanta. Na uznanie zasługuje różnorodność podejmowanych i spełnianych przezeń zadań i aktywności na polu sztuki. To artysta o indywidualnych cechach osobowości artystycznej, sprecyzowanych zamierzeniach, wielotorowości działań twórczych, przede wszystkim kompozytorskich. Andrzej Karałow to osobowość w pełnym tego słowa znaczeniu – renesansowa. Swój przekaz twórczy realizuje nie tylko w obszarze kompozycji i wykonawstwa instrumentalnego jako koncertujący pianista, ale również malarstwa, fotografii artystycznej, a nawet grafiki komputerowej (*digital art*). I ta właśnie niezwykła wszechstronność wyróżnia Andrzeja Karałowa spośród wielu współczesnych artystów reprezentujących sztukę muzyczną. Muzyczną drogę Habilitanta stanowi rozległy obszar zagadnień twórczych jak i działalności wykonawczej (pianistycznej), które na przestrzeni lat zgłębiał w swojej pracy zawodowej.

Zamieszczony w dokumentacji **Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny**, w pierwszej swej części **Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, o których mowa w art. 219 Ust. 1 pkt. 2 Ustawy (cz. I)** ukazuje w sposób szczegółowy bardzo liczny wykaz skomponowanych utworów - dorobek kompozytorski złożony z utworów o różnym charakterze i ciężarze gatunkowym, o różnym aparacie wykonawczym, bogactwie poszukiwań na gruncie współczesnej muzycznej formy i treści. Przed uzyskaniem stopnia doktora kompozytor wylicza 58 pozycji, zaś po uzyskaniu stopnia doktora – 19 pozycji). Warty podkreślenia jest fakt, iż artysta czterokrotnie wnioskował z pozytywnym skutkiem o udział w programie *Zamówienia kompozytorskie* (2020, 2021, 2022/2024, 2023), organizowanym przez różne podmioty artystyczne, a jego kompozycje znalazły uznanie w środowisku muzycznym. Kolejną pozycją wymienioną w tym dokumencie jest wykaz nagród i wyróżnień uzyskanych za działalność twórczą i wykonawczą na konkursach muzycznych o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Przed uzyskaniem stopnia doktora – 12 nagród/wyróżnień, m. in. Proficiency Prize za najwyższą jakość artystyczną opery *Kepler* na Międzynarodowym Konkursie Operowym *Key to the Future* w Miskolcu na Węgrzech (2014), wyróżnienie za utwór *Multicolour Horizon* na orkiestrę symfoniczną na II Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (2015), nominacja do nagrody Fryderyk 2019 w kategorii Album Roku: Muzyka Kameralna za album Dariusz Przybylski – Percussion Works. Leszek Lorent (2019), I Nagroda na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Miłosa Magina w Paryżu (2013), I Nagroda na II Uniwersyteckim Konkursie Pianistycznym „Etiuda” organizowanym przez UMFC w Warszawie (2010). Po uzyskaniu stopnia doktora – 9 nagród/wyróżnień, m. in. Srebrny Dyplom na II Międzynarodowym Konkursie „Muzyczne Orły” za wydawnictwo nutowe: *Through* na skrzypce, klarnet basowy z perkusją i fortepian, Chopin University Press, VIII Kategoria: publikacja nutowa (2022), Złoty Dyplom na III Międzynarodowym Konkursie „Muzyczne Orły” za wydawnictwo płytowe: *Mikołaj Majkusiak, Andrzej Karałow, Marta Ptasińska: Accordion Concertos (Klaudiusz Baran)*, Chopin University Press (2023). Następnie pojawia się wykaz stypendiów i innych nagród/wyróżnień. Przed uzyskaniem stopnia doktora jest ich 10, m. in. Wyróżnienie *Magna Cum Laude* na UMFC (2017), Stypendium Twórcze ZAIKS (2018), Stypendium dla Młodych Naukowców na UMFC (2018). Po uzyskaniu stopnia doktora – 6, m. in. Stypendium dla Młodych Naukowców na UMFC (2020), Stypendium „Mobilni

w Kulturze” na napisanie *Sonaty* na altówkę i fortepian (2021), Stypendium Twórcze ZAiKS (2022). Innymi wykazami są zestawy opublikowanych utworów w formie druku partyturowego (po uzyskaniu stopnia doktora – 5 pozycji) czy publikacje utworów i wykonania na płytach CD i innych nośnikach elektronicznych (przed uzyskaniem stopnia doktora – 13 pozycji, po uzyskaniu stopnia doktora – 9 albumów własnych, 5 albumów z udziałem Habilitanta jako kompozytora lub pianisty) wydane przez renomowane wydawnictwa muzyczne czy firmy fonograficzne, m. in. *DUX*, *Requiem Records* czy *Chopin University Press*, *UMFC*. W **Wykazie aktywności naukowej albo artystycznej (cz. II)** Habilitant zamieszcza wykaz publicznych prezentacji kompozycji oraz publicznych występów jako wykonawca. Przed uzyskaniem stopnia doktora (lata 2003-2019) – 134 pozycje, po uzyskaniu stopnia doktora (lata 2019-2023) – 72 pozycje. Wykazany dorobek wykonania kompozytorskich oraz koncertów w charakterze pianisty, zarówno pod względem liczebności jak i ważkości miejsc wykonania prezentuje się bardzo okazale. Andrzej Karałow występował oraz prezentował swe kompozycje podczas takich wydarzeń artystycznych jak m. in.: udział w kursach mistrzowskich oraz koncercie uczestników *Oxford Philomusica International Piano Festival and Summer Academy* (Wielka Brytania, 2008, 2009, 2010); półrecital pianistyczny z utworami F. Chopina *Warszawa w czasach Fryderyka Chopina* (Warszawa, Sala Widowiskowa Palladium, 2009); prawykonanie kompozycji *Urban ghost's small wish* na orkiestrę symfoniczną (Warszawa, UMFC, *Nadzwyczajny Koncert z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki*, 2011); prawykonanie utworu *Distant Dream* na saksofon tenorowy i organy (Rosja, Królewiec, Filharmonia w Królewcju, 2013); prawykonania utworów *Wraith in a Bottle* na elektronikę, *Shipyards Chant* na klarnet basowy i elektronikę, *Geometria Nocny*, opera kameralna *Kepler* na dwa głosy i orkiestrę kameralną (Warszawa, UMFC, 2014); prawykonanie utworu *Interrupted dream* na flet, klarnet i wibrafon (Lukka, Włochy, Auditorium Della Fondazione Banca del Monte, 2015); wykonanie jako solista *IV Symfonii Koncertującej* K. Szymanowskiego z Orkiestrą Filharmonii Narodowej (Warszawa, Filharmonia Narodowa, 2015); recitale fortepianowe w Holandii i Rumunii (2015); wykonanie utworu *Preludium na fortepian* (Wielka Brytania, The Purcell School, 2016); prawykonanie kompozycji *Multicolor Horizon* na orkiestrę symfoniczną (Warszawa, UMFC, Sala Koncertowa, 2016); wykonanie utworu *Fatal Mirrors* na klawesyn i perkusję (Hamburg, Niemcy, Hochschule für Music und Theater, 2016); wykonanie kompozycji *Intermezzo na organy* (USA, University of Tampa FL oraz w St. Mary's Cathedral, San Francisco, CA, 2017); recital kameralny z wykonaniem własnych kompozycji (Francja, Paryż, Biblioteka Polska, 2019); prawykonanie kompozycji *Veins* na orkiestrę przez London Philharmonic Orchestra (Wielka Brytania, Londyn, 2019); wykonanie kompozycji *White Sphere, Navy-blue background* na skrzypce solo (Meksyk, Monterrey, Centro Cultural Epicentro, 2019); prawykonanie kompozycji *Particulae lucis* na kwartet smyczkowy (Kraków, Akademia Muzyczna, 2020); wykonanie kompozycji *Blue Print#3* na organy (Warszawa, UMFC, 2021); prawykonanie kompozycji *Dunes – koncert na akordeon solo, smyczki i perkusję* (Warszawa, UMFC, Sala Koncertowa, 2022); prawykonanie kompozycji *Denudation – koncert na fortepian i orkiestrę* (Krosno, Regionalne Centrum Skrzyżowania Kultur, 2023).

Kolejno, odnajdujemy wykaz występów na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wkładów na zaproszenie i wykładów plenarnych – 3 pozycje, m. in. XIII Academic Spring Readings 2023: Music and Worldview, "Prof. Pancho Vladigerov" National Academy of Music, Sofia. Referat nt. *Landscape as a source of artistic inspiration* poświęcone własnej twórczości (Sofia, 27.04.2023). Następnie zamieszczony jest wykaz udziału w komitetach

organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych z podaniem pełnionej funkcji – 3 pozycje, m. in. pełnienie funkcji Przewodniczącego Koła Naukowego przy Wydziale Kompozycji i Teorii Muzyki UMFC czy organizacja II Ogólnopolskiej Studenckiej Sesji Naukowej *Nieznane a warte poznania. O zapomnianej twórczości polskich kompozytorów* (UMFC, 2013/2014). W wykazie członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach pojawiają się dane nt. członkostwa Habilitanta w ZAiKS (członek zwyczajny), w Zarządzie Fundacji Ensemblage czy w Kole Młodych ZKP (2013-2022). W dalszej kolejności zamieszczony jest wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru – w punkcie tym widnieją 3 pozycje, m. in. sezon artystyczny 2018/2019, London Philharmonic Orchestra w ramach programu mentorskiego *London Philharmonic Orchestra Young Composers Programme* – uczestnictwo w warsztatach, wykładach i masterclassach prowadzonych przez Magnusa Lindberga i Sir Jamera MacMillana, których rezultatem było prawykonanie kompozycji *Veins* na orkiestrę (01.07.2019) przez London Philharmonic Orchestra połączone z Future Foyle Firsts pod dykcją Sir Jamesa MacMillana w Southbank Centre w Londynie. Bogato przedstawia się również wykaz wybranych recenzji, audycji radiowych, artykułów i wywiadów dotyczących działalności twórczej (kompozycje) i wykonawczej – Habilitant wymienia 24 pozycje, m. in. swój udział jako gościa audycji radiowych czy podmiot w recenzjach, artykułach i wywiadach innych autorów dotyczących twórczości i wykonawstwa instrumentalnego Habilitanta. W części dotyczącej **Współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym (cz. III)** Habilitant w wykazie udziału w zespołach eksperckich lub konkursowych wymienia swój udział w gremium jurorów II, III i IV edycji Międzyszkolnego Konkursu Kompozytorskiego (2018, 2020, 2023) organizowanego przez Fundację Inicjatyw Kulturalnych we współpracy z PSM I st. nr 5 im. Henryka Wieniawskiego w Warszawie. Ponadto, w ramach projektów artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi wykazał Habilitant swój udział jako pianisty w koncercie kameralnym towarzyszącym Autorskiej Wystawie Fotografii Witolda Flaka (12.06.2014).

Działalność artystyczną wspiera także rozwinięte pole dydaktyczne. Andrzej Karałow jest pracownikiem naukowo-badawczym (obecnie na stanowisku adiunkta w Katedrze Kompozycji i Teorii Muzyki) Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, swej macierzystej uczelni, w której został zatrudniony bezpośrednio po ukończeniu studiów. Ilość i zaangażowanie w różnorakie projekty realizowane tak na uczelni jak i poza nią, aktywność na polu artystycznym – wszelka ta działalność zasługuje na uznanie.

Podsumowanie oceny osiągnięć artystycznych, naukowych i dydaktycznych

Wszystkie przedstawione przez Habilitanta w dokumentacji pola działalności artystycznej, naukowej i dydaktycznej świadczą o dużej wartości, ukazując, iż dorobek ten, obok dzieła artystycznego wskazanego do oceny, jest ważnym i cennym punktem w postępowaniu habilitacyjnym. Ocena tego dorobku w dziedzinie kompozycji, jak i w kontekście ogólnoartystycznym jest ze wszech miar pozytywna.

Dokumentacja habilitacyjna sporządzona została w sposób przejrzysty i rzetelny. Ważną jej częścią jest autoreferat, napisany bardzo sprawnym językiem literackim, w interesujący sposób ukazujący drogę kompozytorskich (i nie tylko) inspiracji i poszukiwań na gruncie tworzenia oraz zawierający opis dzieła artystycznego wskazanego do oceny w postępowaniu habilitacyjnym. Jedyną uwagą dotyczącą przedstawionych w autoreferacie opisowych analiz

utworów składających się na dzieło artystyczne jest zbyt pobieżne potraktowanie czysto muzycznej analizy tychże kompozycji na rzecz nader rozbudowanego opisu źródeł inspiracji czy też kwestii natury porównawczo-wyobrażeniowej.

Ocena dzieła artystycznego wskazanego w postępowaniu habilitacyjnym

Dzieło artystyczne wskazane przez Habilitanta do oceny w postępowaniu habilitacyjnym stanowią cztery pozycje:

1. **Płyta CD *Andrzej Karłow – There are some nebulae no eye can dispel* (wyd. 2023)**
2. ***Veins* na orkiestrę (2019)**
3. ***Dunes* – koncert na akordeon, smyczki i perkusję (2020)**
4. ***Denudation* – koncert na fortepian i orkiestrę (2023)**

Ad. 1.

Płyta CD *Andrzej Karłow – There are some nebulae no eye can dispel* nagrana została w 2021 roku w Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego w Warszawie, wydana natomiast przez Chopin University Press w roku 2023. Na monograficzną płytę składa się pięć kompozycji:

- ***Florescence* na trio fortepianowe (2018);**
- ***Out of the light of the two suns a phantasmagorical city appears* na sekcję wokalny i audio playback (2021);**
- ***Veins* na orkiestrę (2019);**
- ***White sphere, navy-blue background* na przestrojoną altówkę solo (2019);**
- ***Particulae lucis* na kwartet smyczkowy (2020).**

Wykonawcami są:

- Chromatophonic Trio w składzie: Roksana Kwaśnikowska-Stankiewicz – skrzypce, Agata Dobrzańska – wiolonczela, Andrzej Karłow – fortepian;
- Zespół wokalny proMODERN w składzie: Marta Czarkowska – sopran, Ewa Puchalska – mezzosopran, Ewelina Rzezińska – mezzosopran, Aleksander Rewiński – tenor, Krzysztof Chalimoniuk – baryton, Piotr Pieron – bas;
- Chopin University Chamber Orchestra pod dyktando Rafała Janiaka;
- Agnieszka Podłucka – altówka;
- Messages Quartet w składzie: Małgorzata Wasiucionek - skrzypce, Oriana Masternak – skrzypce, Maria Shetty – altówka, Beata Urbanek-Kalinowska – wiolonczela.

Jak podaje kompozytor – w swojej twórczości dokonuje on podziału inspiracji i różnorodnych wpływów na kilka filarów wspierających jego muzykę:

- *muzyczne inspiracje: rodzące się z kilku różnych źródeł, do których możemy zaliczyć między innymi gatunki muzyki improwizowanej, ambient, post-rock czy klasycznej muzyki współczesnej;*
- *natura, przestrzeń i fotografia – jako odniesienie do realnego świata;*
- *malarstwo, sztuka cyfrowa, światy nieistniejące.* [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 3]

Krajobraz, przestrzeń, kolor, dźwięk, światło, cień – te elementy składają się na inspirację dla mojej wyobraźni. Złożoność pejzażu, niejednokrotnie rozumianego symbolicznie lub abstrakcyjnie, uruchamia wiele czynników związanych z kształtowaniem materiału dźwiękowego oraz jego kolorystyki i samej struktury dźwiękowej. Fenomen krajobrazu i jego dynamicznej zmienności inspirowane swoją nieprzewidywalnością i różnorodnymi warstwami. [Andrzej Karłow – *There are some nebulae no eye can dispel*, s. 8]

Czynniki rozwoju mojego języka muzycznego to nie tylko improwizacja, kompozycja i pianistyka, lecz także malarstwo – abstrakcjonistyczne i krajobrazowe – oraz fotografia krajobrazu – szczególnie w odniesieniu do kategorii podróży. Wszystkie te elementy wpływają na moją eksplorację światła i cieni, kolorów i ich struktur w muzyce – również w kontekście czasu, przestrzeni, poszukiwań, które podejmuję w zakresie łączenia tych elementów w ramach własnego systemu synestetycznego. [Andrzej Karłow – *There are some nebulae no eye can dispel*, s. 8]

Pięć utworów zamieszczonych na [...] płycie kształtuje moją przestrzeń osobistą – łączą one inspiracje zaczerpnięte z natury, malarstwa abstrakcyjnego, snów i szeroko rozumianego pojęcia światła: począwszy od jego aspektów wizualnych, barw i zmienności w zależności od otoczenia aż po obecność w malarstwie czy przestrzeni kosmicznej. [Andrzej Karłow – *There are some nebulae no eye can dispel*, s. 8]

Album *There are some nebulae no eye can dispel* zestawia napisane na różne składy kompozycje, które czerpią z wyżej opisanych inspiracji i które mają za zadanie budować spójną ideę świata-pejzażu. Przedstawione w następnych akapitach utwory zawierają w sobie elementy inspiracji fotografią, sztuką cyfrową, przeplatanie światów wyobrażonych i realnych, a także inspiracje literaturą. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 8]

Ideę *Florescence (2018)* napisanego na trio fortepianowe było rozwijanie materiału muzycznego i całej narracji z jednego dźwięku. Tytuł odnosi się do rozkwitania, czyli rozwijania się danego organizmu, jego ewolucji. W tym przypadku pierwszą ideą-dźwiękiem był również kolor pomarańczowy, symbolizowany przez dźwięk fis. Moim celem we „*Florescence*” było linearnie potraktowanie każdej partii instrumentów, a także ich organiczne zespolenie w postać jednego muzycznego organizmu. Forma kompozycji składa się z siedmiu ściśle ze sobą połączonych segmentów. Każdy z nich kontynuuje myśl poprzedniego, jednocześnie przekształcając materiał muzyczny. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 8]

Out of the light of the two suns a phantasmagorical city appears (2021) na sextet wokalny i elektronikę silnie inspirowany jest powieścią *Solaris* Stanisława Lema i nawiązuje do motywów miasta oraz światła w tej powieści. [...] W kompozycji ważne było dla mnie równorzędne zestawienie partii wokalnych i elektroniki, ukazanie [...] fragmentów świadomości czy przeplatających się światła dwóch słońc *Solaris*. Motyw światła symbolizują fragmenty wykorzystujące tekst „*Lux aeterna*”, które pojawiają się w różnych momentach utworu. Narracja muzyczna *Out of the light...* rozpląta się między różnymi wątkami, jest kształtowana bez większych kontrastów i zmian materiału muzycznego [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 10]

White sphere, navy-blue background (2019) to kompozycja bezpośrednio wyrastająca z inspiracji sztuką abstrakcjonistyczną. Formy, kształty, obiekty, które separują się od siebie lub łącząc, tworzą nowe jakości kolorystyczne i brzmieniowe, inspirowane są muzyką między innymi Mortona Feldmana, czy malarstwem Wasilija Kandinskiego i Marka Rothko. Krótka, 6-minutowa kompozycja napisana na przestrojoną altówkę solo, przedstawia kilka obiektów dźwiękowych, gestów, które są zestawiane w różnych formach i połączeniach. Przestrojenie instrumentu miało na celu wyzwolenie nowych jakości akustycznych instrumentu [...]. Czas w *White sphere...* pełni również niezwykle istotną rolę. [...] celem jest wyzwolenie dźwięku z ram czasowych i metrycznych, spokojną kontemplację wartości kolorystycznych, które nieregularnie przedzielane są ciszą. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 11-12]

Kwartet smyczkowy *Particulae Lucis (2020)* to studium światła, cieni, czasu. [...] Przeciwwstawiające i znoszące się w poszczególnych partiach instrumentalnych tempa mają za zadanie stworzyć efekt ruchu w statycznej przestrzeni. [...] Poszczególne partie kwartetu realizują różne sekwencje rytmiczne w repetowanych lub delikatnie modyfikowanych grupach o różnych wartościach rytmicznych. Te zapętłone i stopniowo zmieniane figury rozrzedzają się lub zagęszczają, tworząc efekt „rozjeżdżających się” temp. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 12-13]

Wszystkie utwory z płyty pt. *Andrzej Karłow – There are some nebulae no eye can dispel* z jednej strony posiadają wspólny mianownik, jakim jest charakterystyczny dla tego kompozytora sposób prowadzenia muzycznej narracji, a także, oryginalny rys stylistyczny, z drugiej zaś strony – dzięki zróżnicowaniu obsady wykonawczej, dzieła te jawią się jako utwory zróżnicowane pod względem wyrazu artystycznego. Andrzej Karłow

w kompozycjach tych prezentuje się jako twórca dążący do określonych celów estetycznych, mający bardzo dobre wycucie muzycznego czasu i przestrzeni, potrafiący znakomicie budować narrację zarówno w dziełach solowych (*White sphere, navy-blue background* na przestrojoną altówkę solo), utworach kameralnych (*Florescence* na trio fortepianowe, *Particulae lucis* na kwartet smyczkowy), kompozycjach łączących dwa pozornie odległe światy dźwiękowe, czym jest zestawienie głosu ludzkiego z przetwarzaną elektroniką (*Out of the light of the two suns a phantasmagorical city appears* na sextet wokalny i audio playback) jak i dziełach przeznaczonych na wielką obsadę wykonawczą – orkiestrę symfoniczną (*Veins* na orkiestrę).

Ad.2.

Veins na orkiestrę (2019)

Veins to utwór oparty na nadrzędnym motywie dźwiękowym, który przejawia się zarówno w strukturach wertykalnych, jak i horyzontalnych w kontekście kolorystyki, harmoniki oraz linii polimelodycznych. Te trzy elementy kształtują niestabilny i nieprzewidywalny krajobraz dźwiękowy. Cały materiał muzyczny rozwija się z jednej idei muzycznej, z kolei narracja nawiązuje do nieustannego, organicznego rozwoju tego materiału. [Andrzej Karłow – *There are some nebulae no eye can dispel*, s. 10]

Kompozycja przeznaczona jest na orkiestrę symfoniczną w obsadzie: 2 flety (+ flet piccolo), 2 oboje, 1 klarnet in B, 1 klarnet basowy, 1 fagot, 1 kontrafagot, 2 waltornie, 2 trąbki, 2 puzony, 2 tuby, 2 perkusje (I: marimba, 3 tom-tomy, bęben wielki, II: 5 temple bloków, wibrafon, zawieszony talerz), harfa, fortepian, kwintet smyczkowy (3-2-2-2-2).

Nagranie utworu *Veins* (ok. 9') znajduje się w monograficznym albumie płytowym pt. *There are some nebulae no eye can dispel* wydanym przez Chopin University Press w roku 2023. Prawykonanie dzieła odbyło się 1 lipca 2019 roku w Londynie, w Southbank Centre, Queen Elizabeth Hall, a wykonawcami byli London Philharmonic Orchestra i Foyle Future Firsts pod dyrekcją Sir Jamesa MacMillana.

Veins na orkiestrę to kompozycja, która jest oniryczną wizualizacją krajobrazu górskiego połączonych z nieustannie rozrastającym się drzewem. Gałęzie tego drzewa tworzą wokół słuchacza siatkę, która stopniowo odseparowuje od niego krajobraz, tworząc rozwarstwiający i rozwijający się organizm-strukturę. [...] *Veins* jest również portretem natury i zmienności warunków atmosferycznych. [Andrzej Karłow – *Autoreferat*, s. 15]

Budowa formalna utworu na poziomie makroformy jest 1-częściowa. Kompozytor stosuje zabiegi polimetryczne i polirytmiczne, a także zmienność tempa na przestrzeni utworu. Faktura jest zróżnicowana – fragmenty orkiestrowego tutti przeplatają się z fragmentami faktury kameralnej, a miejscami wręcz solistycznej. Dostrzec można linearne prowadzenie głosów tworzących ruchliwe, „migotliwe” motywy melodyczne, którym przeciwstawiane są statyczne plany faktury. Plan dynamiczny zaprojektowany jest w sposób logiczny i precyzyjny – kompozytor nie unika silnych kontrastów dynamicznych skorelowanych z odpowiednio dobraną orkiestracją. Płaszczyzny kulminacyjne budowane są przy zwiększaniu poziomów dynamicznych i rozbudowywaniu siły brzmienia za pomocą instrumentacji. W zakresie artykulacji, obok tradycyjnych sposobów wydobywania dźwięku, kompozytor posługuje się środkami charakterystycznymi dla muzyki współczesnej, np. *glissando lento* w grupie smyczkowej. Dramaturgia utworu zbudowana jest przede wszystkim w oparciu o złożoność faktury, polegającą na indywidualizacji partii poszczególnych instrumentów, co daje wrażenie powstawania jak gdyby równoległych, acz odrębnych

przestrzeni dźwiękowych. Harmonika zastosowana w utworze odznacza się współistnieniem współbrzmień eufonicznych (m. in. akordy konsonansowe budowane tradycyjnie tercjowo) wraz ze współbrzmieniami silnie zdysonowanymi, co w efekcie tworzy interesujące pod względem kolorystycznym struktury dźwiękowe. Partytura wyedytowana została z należytą starannością, choć kompozytor zapomniał umieścić tytuł utworu na pierwszej stronie tekstu nutowego. Ponadto, notacja skrótów instrumentów w partyturze małą literą alfabetu jest brakiem konsekwencji – skróty powinny notowane być, podobnie jak pełne nazwy instrumentów, wielką literą.

Ad. 3.

Dunes – koncert na akordeon, smyczki i perkusję (2020)

*Dunes – koncert na akordeon, smyczki i perkusję to jedno z największych i ważniejszych w ostatnich latach studiów nad pejzażem i jego wewnętrznymi mechanizmami. Podczas gdy kompozycja **Veins** eksploruje bardzo dynamiczny, skontrastowany i zmienny krajobraz, **Dunes** (z ang. „wydmy”) są wejściem w głąb specyficznych procesów, ich uporządkowania w czasie i przemieszczania się w przestrzeni. Dotyczy to nie tylko wymiaru fizycznego – poszczególnych ziarenek piasku, które w swojej ilości i masie przemieszczają się przez krajobraz – ale również mistycznego, poetyckiego i abstrakcyjnego. **Dunes** podejmuje również temat mistyki istniejącej w miejscach natury, traktuje kompozycję i proces jej powstawania jak płótno przedstawiające obiekty zaczerpnięte ze sztuki abstrakcyjnej. Są to najczęściej obiekty dźwiękowe, które nieustannie splatając się, tworzą jedną całość i formę. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 19-20]*

Kompozycja przeznaczona jest na następującą obsadę wykonawczą: 3 perkusje (I: kotły, kij deszczowy, II: większy ocean drum, 3 wood blocki, 1 gong (paiste), 5 mis tybetańskich, 2 gongi birmańskie (bardzo duży i średni), kij deszczowy; III: średni ocean drum, średni gong chiński, lastra, kij deszczowy, krotale, wind gong, wibrafon), akordeon solo, kwintet smyczkowy (5-4-3-2-2).

Nagranie utworu **Dunes** (ok. 20') znajduje się w albumie płytowym pt. *Mikołaj Majkusiak, Andrzej Karłow, Marta Ptaszyńska. Accordion Concertos (Klaudiusz Baran)* wydanym przez Chopin University Press. Wykonawcami, którzy zarejestrowali nagranie byli: Klaudiusz Baran – akordeon oraz Chopin University Chamber Orchestra pod dykcją Michała Klauzy. Prawykonanie kompozycji odbyło się 19 marca 2022 roku w Sali Koncertowej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, a wykonawcami byli: Klaudiusz Baran – akordeon oraz Chopin University Chamber Orchestra pod dykcją Szymona Bywalca.

*Dobór instrumentów perkusyjnych w **Dunes** wynika z potrzeby ścisłego powiązania ze sobą wszystkich instrumentów koncertu pod względem sonorystycznym i artykulacyjnym. W zestawach perkusyjnych dominują instrumenty, które, użyte w odpowiedni sposób, nie generują ostrego, perkusyjnego ataku dźwięku. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 22]*

Budowa formalna kompozycji na poziomie makroformy jest 1-częściowa. Na przestrzeni przebiegu utworu dostrzega się sporo zmian metrycznych i agogicznych. Faktura, podobnie jak w utworze **Veins**, jest znacznie zróżnicowana – pojawiają się zarówno fragmenty orkiestrowego tutti jak i brzmienia bardziej kameralne. Istotną fazą utworu **Dunes** jest cadenza przeznaczona dla solowej prezentacji akordeonu. Tylko w pewnych miejscach pojawiają się dyskretnie towarzyszące soliście dźwięki instrumentów perkusyjnych. Cadenza to fragment stanowiący apogeum dramaturgii dzieła, a partia solowa, poprzez swój wirtuozowski charakter, wymaga dużych umiejętności wykonawczych. Obok instrumentu

solowego drugim ważnym filarem zespołu jest obszerna grupa instrumentów perkusyjnych. Kompozytor dokonuje świadomego doboru tychże instrumentów tak, by dominowały instrumenty, które użyte w odpowiedni sposób nie generowały brzmienia ostrego, a dźwięk nie był nader mocno atakowany. Uwagę zwraca bardzo precyzyjny zapis wszystkich oznaczeń wykonawczych dla każdego z instrumentów. Ostatni, trzeci, ale równie ważny filar orkiestry to kwintet smyczkowy. Kompozytor zaplanował tę grupę w stosunkowo niewielkiej obsadzie instrumentów (5-4-3-2-2). Jednak właśnie takie proporcje grupy smyczkowej do grupy perkusyjnej oraz solisty wydają się być najbardziej trafne. Kwintet smyczkowy notowany jest na 11 systemach z podziałem *divisi* i wykorzystaniem bogatej palety kolorystyki artykulacyjnej (m. in. *sul ponticello*, *sul tasto*, *pizzicato*, *microtonal vibrato*, *glissando lento* etc.). Kompozytor bardzo precyzyjnie dookreśla wszystkie elementy wykonawcze, nie pomijając smyczkowania. Plan dynamiczny prowadzony jest logicznie i precyzyjnie – obok głównych oznaczeń dynamicznych kompozytor doprecyzowuje przebieg oznaczeniami cieniującymi (*crescendo*, *diminuendo*) stosowanymi na krótszych i dłuższych przestrzeniach czasowych. Nie unika również silnych zestawień kontrastowych (*fp*). Pod względem napięcia emocjonalnego przebieg utworu jest raczej jednorodny (dramaturgia izomorficzna), choć w centrum uwagi słuchacza pozostaje, jak się wydaje, część solistyczna. W obszarze harmoniki kompozytor posługuje się współbrzmieniowością silnie zdysonowaną, bez powiązań centralizujących, używając złożonych struktur politonalnych – co ważne, jest konsekwentny w tej idei i dzięki temu uzyskuje spójność stylistyczną. Edycja partytury zasługuje na uznanie, bowiem kompozytor starannie doprecyzowuje wszelkie szczegóły wykonawcze. Jednak notacja skrótów instrumentów w partyturze małą literą alfabetu jest brakiem konsekwencji – skróty powinny notowane być, podobnie jak pełne nazwy instrumentów, wielką literą.

Ad. 4.

***Denudation* – koncert na fortepian i orkiestrę (2023)**

Denudation – koncert na fortepian i orkiestrę jest kontynuacją wdrażania inspiracji związanych z przestrzenią, wielowarstwowością krajobrazu, jego nieprzewidywalnością połączonych z synestezją i szeroko pojmowanym kolorem w kompozycji muzycznej. Struktura Ziemi, płyty tektoniczne, zjawiska atmosferyczne – te właśnie elementy znajdują odzwierciedlenie w wielowarstwowej budowie kompozycji. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 24]

Kompozycja przeznaczona jest na następującą obsadę wykonawczą: 2 flety (+piccolo), 2 oboje, 2 klarnety (+klarnet basowy), 2 fagoty (+kontrafagot), 4 rogi in F, 2 trąbki in B, 2 puzony, tuba, kotły, 2 perkusje (I: wibrafon, średni gong chiński, ocean drum, kij deszczowy, bęben wielki, II: 2 talerze zawieszane [crash i chiński], 3 tom-tomy, 3 wood blocki, kij deszczowy), harfa, fortepian solo, kwintet smyczkowy (kompozytor nie określa składu liczebnej grupy instrumentów smyczkowych, podaje tylko informację o zastosowaniu 5-strunowego kontrabas).

Nagranie audio-video kompozycji ***Denudation*** (ok. 30') zarejestrowane zostało na żywo podczas *Young Arts Festival* w Krośnie, 23 lipca 2023 roku. Wykonawcami prawykonania byli Piotr Sałajczyk – fortepian oraz Orkiestra Filharmonii Śląskiej pod dyrekcją Jose Maria Florencio.

Aspekty sonorystyczne i czasowe odgrywają jedną z kluczowych ról: w kompozycji wykorzystuję wielopoziomowo orkiestrę oraz instrument solowy do stworzenia między innymi przemieszczających się i nakładających mas dźwiękowych. Fortepian i orkiestra funkcjonują tutaj jako jeden organizm w pełni wykorzystujący możliwości kolorystyczne wszystkich instrumentów. [Andrzej Karłow – Autoreferat, s. 24]

Budowa formalna kompozycji na poziomie makroformy jest 3-częściowa. Części *Surface & Vector*, *Lifeline*, *Petrichor* następują po sobie *attacca*. W obszarze metroritmiki kompozytor stosuje zabiegi polirytmiczne i polimetryczne, również z wykorzystaniem metrum złożonego czy nieregularnego. Na płaszczyźnie agogicznej także dostrzegalne jest zróżnicowanie z dominacją temp wolnych i umiarkowanych. Faktura, podobnie jak dzieje się to w dwóch poprzednich utworach Andrzeja Karłowa, wykazuje zróżnicowanie – kompozytor wykorzystuje pełną paletę barw orkiestrowych, od brzmień eksponowanych solistycznie począwszy, poprzez brzmienia poszczególnych sekcji instrumentów, aż po łączenie tychże sekcji czy operowanie orkiestrowym tutti. Instrument solowy potraktowany jest wirtuozowsko. Andrzej Karłow jako wytrawny pianista, znający doskonale możliwości techniczne fortepianu, posługuje się fakturą złożoną, a zarazem zmienną, z tendencją do wykorzystywania motoryki, repetycji, a także motywiki figuracyjnej. Do notacji partii fortepianu używa pisowni plastycznej, dzięki zastosowaniu której solista łatwiej odczytuje skomplikowane figury melodyczno-rytmiczne. W fakturze dzieła uwidacznia się jej wieloplanowość – plany dynamiczne, np. oparte na motywie figuracyjnej czy technice dialogowania motywicznego przeciwstawiane są planom statycznym – opartym na długo wybrzmiewających dźwiękach. Plan dynamiczny kształtowany jest logicznie i szczegółowo doprecyzowany. Koreluje on znakomicie z planem instrumentacyjnym, budując płaszczyzny kulminacyjne i ich rozładowania. Ambitus wychyleń poziomów dynamicznych jest szeroki – od poziomów bardzo niskich do skrajnie wysokich. W obszarze artykulacyjno-kolorystycznym kompozytor wykorzystuje szerokie spektrum środków, nie ograniczając się jedynie do tradycyjnych, podstawowych sposobów wydobycia dźwięku, lecz korzystając z wielu środków charakterystycznych dla muzyki współczesnej. Przykładem tego może być zastosowana w grupie instrumentów dętych drewnianych technika *slap tongues* i technika *whisper tones*, preparacja fortepianu czy szeroki wachlarz środków wyrazu artystycznego wykorzystany w grupie instrumentów smyczkowych, m. in. *sul ponticello*, *sul tasto*, *non vibrato*, *glissando lento*, *bartok pizzicato*, *fast tremolo* etc. Narracja utworu, pomimo zróżnicowania w wielu obszarach, jest płynna – materia dźwiękowa sprawia wrażenie nieustannie „rozedrganej”, różnorodnej i emanującej ogromem zdarzeń muzycznych. Solista raz po raz wychodzi na plan pierwszy, by zaraz potem stopić się z brzmieniem orkiestry. Taki sposób prowadzenia narracji tworzy szczególną dramaturgię dzieła muzycznego, utrzymującą słuchacza w ciągłym napięciu emocjonalnym. W obszarze harmoniki odnajdujemy techniki stosowane w poprzednich utworach – struktury politonalne, współbrzmienia silnie zdysonowane, lecz w **Denudation** uwidacznia się też dodatkowy walor harmonii, jakim są współbrzmienia nawiązujące do harmoniki jazzowej (dotyczy to głównie partii solistycznej w części I utworu). Nawiązania te podkreśla ponadto sposób akcentowania przez solistę wybranych miar metrycznych w stosowanych tam schematach rytmicznych. Efekt ten jest bardzo interesujący i poszerza spektrum stylistyczne tego dzieła. Partytura wyedytowana została starannie i pomimo złożonej faktury odznacza się przejrzystością. Jednak notacja skrótów instrumentów w partyturze małą literą alfabetu jest brakiem konsekwencji – skróty powinny notowane być, podobnie jak pełne nazwy instrumentów, wielką literą.

Podsumowanie oceny dzieła artystycznego

Stwierdzam na podstawie zapoznania się z przedstawionymi do oceny kompozycjami Andrzeja Karałowa, stanowiącymi łącznie dzieło artystyczne, iż twórcza wizja Habilitanta jawi się jako niezwykle wysublimowana, oryginalna, intrygująca i dojrzała koncepcja artystyczna. To swoista opowieść muzyczna, twórcza kreacja pełna wyobraźni i pomysłów.

Zróznicowany sposób notacji utworów – czyli połączenie tradycyjnej notacji wraz ze współczesnymi rozwiązaniami graficznymi jest trafnym odzwierciedleniem zamierzeń kompozytora w zakresie poszukiwań odmiennych rozwiązań fakturalnych i nowych pomysłów twórczych i tym samym stanowi ważny punkt na drodze kompozytorskiego rozwoju Habilitanta.

Wszystkie przedstawione przez dr. Andrzeja Karałowa do oceny utwory oceniam jako niezwykle wartościowe, w pełni zasługujące na uznanie i mogące bez wątpliwości stanowić podstawę pomyślnego zakończenia postępowania habilitacyjnego.

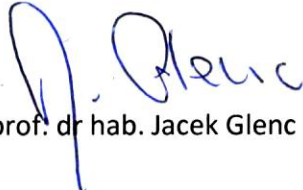
Konkluzja

Habilitant ma ugruntowaną i cenioną pozycję w środowisku muzycznym, będąc niewątpliwie jedną z ciekawych osobowości kompozytorskich młodego pokolenia, jak również koncertującym w kraju i na świecie pianistą o niezwykle szerokim zakresie wykonywanego repertuaru. Kompozycje Andrzeja Karałowa wykonywane są przez znamienitych artystów i wybitne zespoły nie tylko w Polsce, ale także w Europie i poza nią. Andrzej Karałow to osobowość artystyczna realizująca się w wielu obszarach – kompozytor, pianista, malarz, fotografik i grafik komputerowy.

Biorąc pod uwagę ocenę całego dorobku dr. Andrzeja Karałowa należy podkreślić, iż Habilitant jest artystą wszechstronnym, mającym precyzyjnie wytyczoną przez siebie drogę, którą podąża, zgodną ze swym twórczym i artystycznym *credo*. Dopełnienie tych działań stanowi praca dydaktyczna – jako nauczyciel akademicki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina dzieli się ze studentami swoją wiedzą i wizją muzyki, rozbudzając w nich chęć zgłębiania natury tworzenia.

Biorąc pod uwagę rzetelnie przygotowaną dokumentację, w tym przedstawione dzieło artystyczne, jakim jest płyta CD *Andrzej Karałow – There are some nebulae no eye can dispel* (wyd. 2023) oraz kompozycje *Veins* na orkiestrę (2019), *Dunes* – koncert na akordeon, smyczki i perkusję (2020) i *Denudation* – koncert na fortepian i orkiestrę (2023), jako recenzent pragnę z szacunkiem i uznaniem odnieść się do dokonań artystycznych, naukowych i dydaktycznych Pana dr. Andrzeja Karałowa i opowiedzieć się za pozytywnym rozpatrzeniem jego starań o nadanie stopnia Doktora Habilitowanego. Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne Pana dr. Andrzeja Karałowa stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne i w pełni spełniają wymogi Ustawy.

Osiągnięcia dr. Andrzeja Karałowa przyjmuję bez zastrzeżeń.

prof. dr hab. Jacek Glenc